

Felicitaties voor onszelf

Henk Lubberding

Overhandiging KNNV-vlag tijdens de oprichtingsvergadering (10 maart 1993)

In 1992 namen 10 Zoetermeerse KNNV'ers het initiatief om een eigen afdeling van de KNNV op te richten. Wij bestaan dus vijftientig jaar en besteden daar in deze Nieuwsbrief aandacht aan met oude foto's, bijeengezocht door Johan Vos en Fred Reeder. (De oude foto's zijn omrand met groen kader)

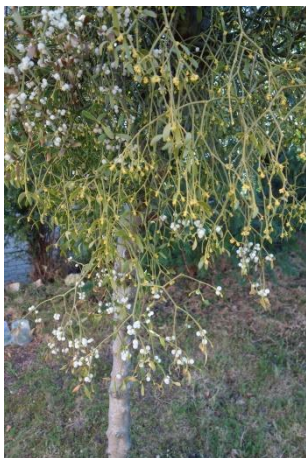
Onder leiding van de eerste enthousiaste voorzitters Jan Parmentier, les Voogd en Annet de Jong is begonnen met het documenteren van de natuurontwikkeling van onze groene groeistad. Hiertoe zijn werkgroepen opgestart en tal van lezingen en cursussen georganiseerd.

We hopen in de toekomst – samen met IVN, VWZ en de gemeente – een bijdrage te kunnen leveren aan het nog groener en biodiverser maken van Zoetermeer.

Tuinbericht Maretak

Henk Lubberding

Eigenlijk is hij nu op zijn mooist met zowel de witte kleverige bessen als de gele bloemen: de Maretak of Vogellijm (*Viscum album*). Het kostte veel moeite en tijd om deze halfparasiet aan de praat te krijgen in onze tuin, maar nu is het meer een woekeraar op gekweekte en Wilde appel (*Malus sylvestris*) en op het Drents krentenboompje (*Amelanchier laevis*). De Maretak is tweehuizig en komt in Nederland voor op kalkrijke grond op fruitbomen en populieren. Ondanks het gebrek aan kalk verspreidt Maretak zich in onze tuin spontaan: vogels hebben hem naar de Meidoorn (*Crataegus monogyna*) gebracht.

Maretak (Anneke Wagner)

In de Middeleeuwen werden de bessen van de plant gekookt tot een stroperige en plakkerige substantie: de vogellijm. Deze werd uitgesmeerd op lijmstokken. Een vogel die erop ging zitten, kon vervolgens niet meer weg. Het woord visceus voor stroperig is van *Viscum* afgeleid. Volgens Plinius de Oudere sneed een in wit geklede druide in de midwinterceremonie met een gouden sikkels de Maretak uit de heilige eik. De afgesneden plant mocht de grond niet raken en werd in witte doeken opgevangen. Daarna slachtte de druide de offerdieren en dompelde de Maretak in water dat dan als bescherming tegen ziekten en onheil werd gebruikt. In navolging hiervan gebruikt Panoramix (in Asterix en Obelix) Maretak als onderdeel van zijn geheime toverdrank voor onoverwinnelijkheid. Het gaat hier om de 's winters bladloze Gele maretak (*Loranthus europaeus*), die op eiken groeit.

Aankondigingen activiteiten 2e kwartaal 2018

Handig om alvast te noteren

[Plantenwerkgroep](#)

Zaterdag 14 april 10.00 uur Westerpark Km hok 90.452 plus vindplaats Gulden boterbloem (met de fiets). Verzamelen bij Ingang Westerpark aan de Turfberg.

[VleermuisPlatformZoetermeer](#)

Zaterdag 14 april 13.00 – 17.00 uur a.s. is de officiële start van het vleermuisseizoen met een feestelijke bijeenkomst in stadsboerderij 'de Weidemolen', burgemeester Middelberglaan 2, Zoetermeer.

Monitoring bijeenkomst Zoetermeer

Zondag 15 april 13.00 uur Op 15 april organiseert de gemeente Zoetermeer een monitoringsbijeenkomst in Happy Moose. Graag willen we deze dag bij u onder de aandacht brengen. Het doel van de bijeenkomst is om te laten zien wat er nu al aan Natuurmonitoring in Zoetermeer plaatsvindt en om hieraan meer bekendheid te geven.

Annet de Jong lezing

Woensdag 18 april om 20:00 uur in het Buitenbeest.

Onderwerp: Zoetermeerse orchideeën met hun schimmels en insecten.

Spreker: Anneke Wagner.

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

Donderdag 19 april 10.00 uur Balijbos verzamelen bij Parkeerplaats Stadsboerderij Kurkhout 100.

[Plantenwerkgroep](#)

Zaterdag 21 april 10.00 uur Bredewater Km hok 92.451 Bedrijventerreinen verzamelen bij Hoek Bredewater - Groene water.

[Nationale Bijentelling](#)

Weekend 21 en 22 april Nederland Zoemt - In actie voor de wilde bij! Elke bij telt, jij ook?

[Rondleiding natuurtuin](#)

Zondag 22 april 14.00 uur Rondleiding natuurtuin 't Westpunt in Westerpark .

Ons eerste KNNV-lustrum in de Soete Aarde (14 oktober 1998)

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

Donderdag 3 mei 10.00 uur Vernèdepark verzamelen bij Parkeerplaats naast Jeu de Boulesclub groene Nissenhut, Paltelaan 105.

[Plantenwerkgroep](#)

Donderdag 3 mei 19.00 uur Zoeterhage Km hok 95.452 Bedrijventerrein verzamelen bij Ronde Marconistraat – Edisonstraat.

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

Donderdag 17 mei 10.00 uur Westerpark (Schapenweide) verzamelen bij Parkeerplaats Turfberg bij informatiebord Westerpark.

[Plantenwerkgroep](#)

Donderdag 17 mei 19.00 uur Rokkehage Km hok 94.451 Bedrijventerrein verzamelen bij Hoek Industrieweg – Rokkeveenseweg.

[Plantenwerkgroep](#)

Woensdag 23 mei 14.00 uur Bentwoud PQ's met de fiets verzamelen bij Stadsboerderij Weidemolen Burgemeester Middelberglaan 2

[Rondleiding natuurtuin](#)

Zondag 27 mei 14.00 uur Rondleiding natuurtuin 't Westpunt in Westerpark .

Natuurbeleving in de praktijk met Peter van Wely (24 april 2005)

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

Donderdag 31 mei 10.00 uur Nader te bepalen.

Westerparkdag

Zondag 27 mei 't Westpunt in het Westerpark bij de Natuurtuin.

[Plantenwerkgroep](#)

Donderdag 31 mei 19.00 uur Km hok 94.449 (nieuwe strepen) verzamelen Hoek Radonstraat – Kryptonstraat.

[VleermuisPlatformZoetermeer](#)

Op 5 juni basiscursus vleermuizen herkennen voor beginners.

Grassendag PWG

Zaterdag 2 juni Grassendag met Adrie van Heerden, ochtend theorie, middag naar buiten. Plaats van handeling volgt nog.

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

Donderdag 7 juni 10.00 uur Buytenpark verzamelen bij Parkeerplaats Snowworld Buytenparklaan 30.

[Plantenwerkgroep](#)

Vrijdag 15 juni 19.00 uur Midzomer plantenjacht. Nadere info volgt.

Bentwouddag

Zondag 17 juni Bentwouddag. Nadere info volgt.

Vooraankondiging Midzomerplantenjacht op zaterdag 16 juni (en 15 en 17 juni) Willemien Troelstra

In 2018 bestaat FLORON 30 jaar. Daarom organiseren we in het weekend van 16 juni een Midzomerplantenjacht. Dat betekent dat we proberen iedereen te laten zien hoe leuk het is om naar wilde planten te kijken.

Een dag (weekend) vol plantenexcursies zodat iedereen kennis kan maken met (het inventariseren van) wilde planten.

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

Donderdag 21 juni 10.00 uur Prielbos verzamelen bij Parkeerplaats Restaurant Aa-Zicht Strand 1.

[Rondleiding natuurtuin](#)

Zondag 22 juni 14.00 uur Rondleiding natuurtuin 't Westpunt in Westerpark .

Excursie plantenwerkgroepleden

Zaterdag 7 juli excursie naar Voornes Duin o.l.v. Erik Ketting

[Startpunt parkeerplaats Groene Strand](#)

Vanaf de parkeerplaats kunnen we een aantal natte duinvalleien bezoeken, vervolgens kunnen we via de Brielse gatdam oversteken naar de Slikken van Voorne om naar planten van de zeereep en kwelders te kijken.

Vervolgens kunnen we vandaar uit de duinen ingaan om de vegetatie van droge duingraslanden te bekijken.

KNNV korstmosseninventarisatie
aan de van Leeuwenhoeklaan
(1 april 2000)

Nieujaarsbijeenkomst 2018

Fred Reeder

De jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst werd op 12 januari om 20.00 uur in het Buitenbeest gehouden.

Dit jaar deden voor het eerst de leden van de stichting Vrienden

Winterse pracht in het Westerpark
(Lennie en Piet Guyt)

van de natuurtuin ook mee. Zo'n 30 aanwezigen luisterden naar een inleiding van Henk Lubberding over de nu al weer voor het vierde jaar gehouden

Eindejaars plantenjachten. Het blijft toch jammer dat er zo weinig mensen daadwerkelijk op deze bijeenkomst langs komen. Daarna werd er kort aandacht besteed aan de

uitgeschreven fotowedstrijd waar maar 2 leden foto's voor hadden ingestuurd. Mooie foto's waarvan er twee zijn bijgevoegd.

Barende Bladluis
(Frans Jansen)

De algemene ledenvergadering

Henk Lubberding

Op zaterdag 17 februari, 's ochtends om 10.30 uur vond de algemene ledenvergadering van de KNNV-afd. Zoetermeer plaats. Naast een aantal vaste agendapunten zoals verslag ledenvergadering 2017, financieel verslag, Nieuwsbrief, website en samenwerking met de zusterverenigingen kwamen de volgende zaken aan de orde:

KNNV-afdeling Zoetermeer bestaat 25 jaar.

Besloten werd om aan dit jubileum aandacht te besteden o.a. in deze Nieuwsbrief. (zie blz.1 en de historische foto's). Ook de bijdrage van Johan Vos aan het Lelieblad van het IVN staat in het teken van dit heugelijke feit

Leden en ledenwerving.

Gezien er in Zoetermeer KNNV-leden wonen die niet bij de afdeling Zoetermeer bekend zijn zouden we in contact kunnen treden en vertellen over onze activiteiten. Vanwege het geringe aantal actieve leden kunnen we nog wel wat versterking gebruiken. De contributie blijft ook voor 2018 onveranderd € 28.-

Toekomst van de afdeling.

Om de efficiëntie van onze afdeling te vergroten ligt een intensievere samenwerking met IVN en Vogelwerkgroep voor de hand. Ook andere mogelijkheden zoals het fuseren met een andere KNNV-

Voorpremière KNNV-DVD: Zoetermeer, een stad vol leven tijdens de ledenvergadering (28 januari 2010)

afdeling in de regio of de plantenwerkgroep rechtstreeks bij Floron onder brengen en de overige leden laten overstappen naar de landelijke vereniging kwamen ter sprake. Wordt vervolgd.

Contacten met de gemeente

Regelmatig wordt, samen met de zusterverenigingen overlegd met de gemeente over Natuur- en Milieueducatie (4 keer per jaar) en over het maai- en snoeibeleid (2 keer per jaar).

Daarnaast zal er ook gesproken worden over het monitoren van bijzondere en beschermde plant- en diersoorten binnen de gemeente en wordt meegewerkt aan het ontwikkelen van een 'beleefapp'.

Nieuwsbrief en Website

De nieuwsbrief verschijnt vanaf 2018 vier keer per jaar en Wim de Liefde zoekt uit hoe vaak onze afdelingswebsite wordt bezocht.

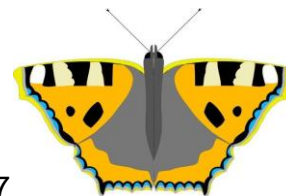
Tot slot: Voor natuurnieuwtjes kunt u terecht bij Fred Reeder: josafre@ziggo.nl

Henk overhandigt de DVD aan wethouder Frank Spiel

Officiële presentatie van de DVD Zoetermeer, een stad vol leven (13 februari 2010)

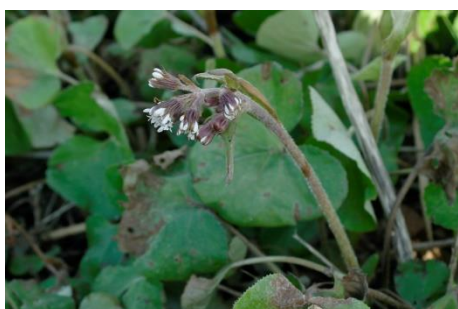

Uit de plantenwerkgroep

Nieuwe soorten

Johan Vos

Winterheliotroop (*Petasites pyrenaicus*), werd in Zoetermeer op 7 februari door Lia Roest en Joke de Ridder waargenomen. Het gaat om een groeiplaats op de kruising van de Zegwaardseweg met het Kangoeroepad. Na waarnemingen uit Zeeland, Noord-Holland en Utrecht blijkt deze soort nu ook in

Winterheliotroop (Joke de Ridder)

Zoetermeer vaste grond onder de voeten gekregen te hebben. Het betreft een nauwe verwant van het vertrouwde Groot hoefblad die van oorsprong voorkomt in Zuid-Europa en Noord-Afrika en bloeit in de maanden november tot en met maart.

Winterheliotroop is een overblijvende, tweehuizige soort (mannelijke en vrouwelijk planten) met bleeklila bloemhoofdjes die naar vanille ruiken. De planten vormen grote groepen en de overwinterende bladeren verschijnen gelijk met de bloemen.

Poa infirmis op 16 maart aangetroffen in de Nieuwe Driemanspolder (90, 453) door Sipke Gonggrijp. Dit gras is nooit eerder in Zoetermeer aangetroffen en komt van oorsprong voor in het Middellands zeegebied en langs de atlantische kusten van Europa. Het vertoont een sterke gelijkenis met Straatgras (*Poa annua*) en wordt daarvan vaak niet onderscheiden. De twee nauwverwante "beemdgrassoorten" hebben een verschillend aantal chromosomen *Poa annua* is tetraploid ($2n=28$), terwijl *Poa infirma* diploid ($2n=14$) is. Sommige botanici geloven dat *Poa infirma* and *Poa supina* de voorouders zijn geweest van een van de meest succesvolle plantensoorten ooit: het Straatgras.

Poa infirmis (Sipke Gonggrijp)

Op zoek naar krekels en sprinkhanen met Adrie van Heerden (12 juli 1997)

Orchideeënexcursie in het Westerpark (11 juni 1994)

Nieuwe Zoetermeerse streeplijst

Johan Vos

Afgelopen winter hebben Wim de Liefde en ik een nieuwe lokale streeplijst gemaakt met de 500 in Zoetermeer meest voorkomende soorten. De oude was inmiddels meer dan 10 jaar oud en moest geactualiseerd worden. Ook van de nieuwe lijst bestaan weer twee versies, de eerste alfabetisch gerangschikt op Wetenschappelijke naam, de tweede op Nederlandse naam. De lijst bestaat uit 4 bladzijden: blz. 1 t/m 3 bevat een opsomming van de plantennamen met toegevoegd de Rode lijstaanduiding, het soortnummer, de Wetenschappelijk en de Nederlandse naam. Geelgemaakt zijn de zogenaamde * Veldgidsoorten. Blz. 4 bevat de zeer zeldzame Veldgidsoorten die slechts één of een enkele keer eerder in Zoetermeer zijn waargenomen.

Zowel qua naamgeving als nummering volgt de nieuwe lijst de Heukels' flora uit 2006 en waar deze niet toereikend was Verspreidingsatlas.nl

Het werken met een lokale streeplijst kent zowel voor- als nadelen. Het voordeel is dat beginnende floristen uit veel minder soorten hoeven te kiezen wat de drempel om te gaan strepen aanmerkelijk verlaagt.

Het nadeel is dat soorten die niet op de lijst staan minder gauw in de beoordeling worden betrokken en dus niet herkend worden.

Onze nieuwe lijst is te downloaden via www.knnv.nl/zoetermeer

NB: Veldgidsoorten zijn soorten die in Zoetermeer bescherming genieten tot juli 2020 conform de Gedragscode Flora- en faunawet.

Het nieuwe plantenwerkgroep seizoen

Fred Reeder

Op 8 maart jl. waren we weer te gast bij Joke voor de startavond van de plantenwerkgroep seizoen 2018. Een paar groepsleden moesten wegens ziekte en panne met de auto afzeggen zodat Joke de Ridder, Johan Vos, Wim de Liefde, Lucas Breedveld, Henk Lubberding en "ondergetekende" de jaarlijks soms ietwat chaotische discussie aangingen over een programma voor 2018.

Er werd gekozen voor het thema bedrijventerreinen. Voor de terreinen aan het Bredewater, die niet openbaar toegankelijk zijn, probeert Henk toestemming te krijgen om daar te mogen inventariseren.

De PQ's in het Bentwoud worden ook dit jaar weer in kaart gebracht maar Henk gaat met Staatsbosbeheer bespreken hoe zinvol het is om dit jaarlijks te doen.

Start paddenstoelenexcursie o.l.v. Peter van Wely (3 oktober 1999)

Voor de “Westerparkdag” (voorheen Dag van het Park) op 27 mei a.s. worden nog hulpkrachten gezocht. Mensen die zich geroepen voelen kunnen zich melden bij Joke de Ridder. Over de dagexcursie in juli, de 5000-soorten actie, de midzomerplantenjacht en het Floronkamp vindt u meer informatie in de Agenda, elders in deze Nieuwsbrief. De jaaragenda van de Plantenwerkgroep kunt u vinden op onze website onder “Plantenwerkgroep” en zal de leden worden toegezonden. Daar zullen ook de gebruikelijke kaartjes met het verzamelpunt zichtbaar zijn. Het PWG-seizoen start dit jaar op 14 april op de Turfberg. Tot dan!

De KNNV aanwezig tijdens de eindhappening van de stadsvogelcampagne in Oosterheem (13 februari 2010).

Mossen in het Bentwoud

Henk Lubberding

Kleivedermos (Fred Reeder)

Op woensdag 7 maart togen Taco Slagter, Joke de Ridder, Fred Reeder en ik (Henk Lubberding) naar het Bentwoud om daar de mossen te inventariseren. In totaal vonden we in de 4 PQ's 7 soorten, net als vorig jaar. We vonden dit keer wel een nieuwe soort, het Kleivedermos (*Fissidens taxifolius*). Smaragdsteel en Gekroesd plakkaatmos daarentegen hebben we dit keer niet aangetroffen. De rijkst met mossen begroeide PQ is PQ4 (de taludkant) met 5 soorten (+ een salamander). In PQ2 (perceel maaibeheer) vonden we 3 soorten, in PQ1 (begrazingsgebied) één en in PQ 3 (perceel verschrallingsbeheer) geen enkele.

Conclusies zijn er nog niet te trekken, maar het Bentwoud is nog niet van ons af.

Staat deze plant(en) er nog?

Johan Vos

Door de jaren heen hebben we bijzondere plantensoorten zien verschijnen en verdwijnen. Zo gaat dat in een stad. Veel planten en dieren lijden er een nomadisch bestaan. Vaak hebben we geen idee hoe bepaalde soorten Zoetermeer hebben weten te bereiken, maar het is altijd leuk om daarover te filosoferen. Daar zijn soorten bij die we maar een enkele keer hebben waargenomen.

Vanwege het actueel houden van ons plantenbestand willen we plantenliefhebbers oproepen om te kijken of die bewuste soorten er nog staan. Daartoe zullen we ieder kwartaal een oproep doen om uit te kijken naar een bijzondere plantensoort en vermelden waar deze in het verleden is waargenomen.

Oproep: De tweede soort waarvan we de groeiplaatsgegevens graag willen actualiseren is de

Roomse kervel (*Myrrhis odorata*)

Roomse kervel (Johan Vos)

In de bermen die grenzen aan particuliere tuinen aan de J W Paltelaan hebben we in 2007 deze zeldzame soort waargenomen. Roomse kervel heeft zacht behaard blad dat bij kneuzing naar anijs ruikt en opvallend forse vruchten. Oppervlakkig vertoont deze soort gelijkenis met Fluitenkruid. Het gaat om een soort van zuidelijker herkomst die ook wel als keukenkruid gebruikt schijnt te worden.

Actuele waarnemingen van deze soort, het liefst voorzien van een foto met locatieomschrijving (met GPS-gegevens) en een inschatting van het aantal planten mailen naar: zoetermeer@knnv.nl.

Landelijke vlinderdag 2018

Johan Vos

Op zaterdag 3 maart jl. presenteerde de Vlinderstichting de Vlinderstand 2018 in Wageningen. Deze

jaarlijkse contactdag kende dit jaar een wat andere opzet dan voorgaande jaren. Uit een Duits-Nederlands onderzoek dat al 27 jaar de insectenstand in Duitse natuurgebieden heeft gemonitord bleek dat deze met 75% was gedaald. Deze alarmerende uitslag

heeft terecht veel aandacht gekregen in de media eind 2017. Het thema van de dag 'Bloemrijk grasland' stond dan ook geheel in het teken van deze uitslag. De vraag is natuurlijk of dit ook in dezelfde mate voor Nederland geldt. De manier waarop het betreffende onderzoek plaatsvond is niet één op één vertaalbaar naar Nederland. Zo werden in Duitsland insecten gevangen in malaisevallen (een malaiseval is een vangtent voor het zonder lokmiddelen verzamelen van insecten) en werd de vangst vervolgens gewogen. In Nederland zijn veel gegevens van een aantal insectengroepen zoals vlinders, libellen en bijen bekend maar van veel groepen zijn nauwelijks betrouwbare gegevens beschikbaar. De vraag is natuurlijk of gegevens van deze beperkte selectie indicatief zijn voor alle insectengroepen.

Toch zijn er genoeg aanwijzingen dat de situatie in Nederland niet veel beter is. Uit de vlinderindex van Zuid-Holland blijkt bijvoorbeeld dat er van het aantal vlinders dat in het 1992 (het jaar dat de Floriade in Zoetermeer plaats vond) nog rond vloog, er nu nog maar

Start vlinderexcursie Westerpark met Peter van Wely (13 april 2003).

éénderde over is. Voor de duinen en het stedelijk gebied is de achteruitgang overigens veel minder dramatisch dan voor de provincie als geheel.

Na een positieve ontwikkeling voor de libellen die zich inzette rond de eeuwwisseling lijken de aantallen na 2010 toch weer te dalen. Het probleem zit vooral in het “gewone” (agrarische) landschap en dat is verreweg het grootste deel van een provincie als Zuid-Holland! In deze groene woestijn met hier en daar een natuureiland zijn vooral de wegbermen van levensbelang! Logisch dat er de komende jaren, voor zover mogelijk, nog meer ingezet wordt op de wegbermen. Dat de

vlinderstichting niet alleen staat in haar streven naar nectarrijke bermen blijkt o.a. uit de nationale bijenstrategie (slaat op alle bloembezoekers) die in Januari is ondertekend door meer dan 40 partners waaronder minister Schouten van LNV. Deze strategie bevat veel concrete projecten die al in uitvoering zijn of binnenkort komen.

Verder werkt Floron samen met de Vlinderstichting in het project “Mijn berm bloeit”. De bedoeling is dat een beperkte set nectarplanten per 100 meter berm in kaart wordt gebracht en aan de hand daarvan de nectarindex kan worden berekend. Met deze nectarindex kan dan het bermbeheer ter plekke worden geëvalueerd. Omdat veel gemeenten al hun maaiwerk uitbesteden werkt de Vlinderstichting aan het ontwikkelen van een “Kleurkeur” voor aannemers. Een aannemer met zo’n keur kan een gemeente of bermbeheerder aanbieden om de nectarindex te verhogen.

Waterplanten met Adri van Heerden in de veentuinen in Rokkeveen (28 juli 1996).

Citroenvlinder waargenomen op 10 maart in het Binnenpark (Johan Vos).

Tot slot nog een tweetal oproepen:

1. Doe mee met de nationale bijentelling op 21/22 april. Informatie op www.nederlandzoemt.nl
2. Met de Hommeltelling 2018 wordt getracht om een actueel beeld te krijgen van het aantal hommels in tuinen. Zonnebloemen kunnen daarbij behulpzaam zijn. Voor meer informatie: www.bijenlint.nl

Op 1 april is In Zoetermeer het nieuwe vlindertelseizoen officieel van start gegaan, hoewel het weer in maart niet echt heeft meegezet. Nieuw is dat dit jaar op de telroutes ook geprobeerd zal worden om de hommels te tellen, in totaal of per soort. Er zijn dit jaar een 6-tal tellers actief waaronder Peter van Wely.

Uit de paddenstoelenwereld

Fred Reeder

Al weer een paar jaar loop ik met enige regelmaat mee met de *paddenstoelenwerkgroep om wat meer van te weten te komen over paddenstoelen en wat foto's te maken. Het verbaast mij iedere keer weer hoeveel soorten er op een zoektocht van zo'n 2 uur genoteerd worden. Ook in het winterseizoen gaat deze groep gewoon door. In dit geval op 15 februari werd er gelopen langs de Noord Aa plas bij de Broekwegkade en in het hieraan grenzende bosje. Je zou denken paddenstoelen in die tijd? Jawel hoor. Prachtige Judasoren (Foto 1), Krulhaarkelkzwammen (Foto 2) en Roodporiehoutzwammen (Foto 3) (foto onderzijde) werden gevonden. Een wat minder smakelijk uitzienend Loodkleurig netplaatje (Foto 4) werd ook aangetroffen. De Teneergeslagen bekerzwam (Foto 5) maakt het vijftal foto's compleet.

Paddenstoelenexcursie o.l.v. Peter van Wely in het burg. Vernédepark (22 oktober 2000).

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 5

Foto 4

Maar er werd ook iets anders gevonden waarvoor ik de hulp van de lezers inroep.

Op de twee bijgaande foto's zijn, naar ik denk, eitjes te zien op half verrotte bladeren. Mijn mee gefotografeerde vingers geven de omvang van de eitjes goed weer. Ze werden gevonden direct aan de waterkant. Bij mijn weten staan hier in het groeiseizoen oa. Gele lis en Reuzenberenklauw en Harig wilgenroosje. Weet iemand van welke dieren deze afkomstig zijn. Laat het dan even weten.

Foto's Fred Reeder

Over ons streven om de biodiversiteit in de stad op peil te houden

Johan Vos

Over de diversiteit aan plant- en diersoorten in de stad is in de loop der tijd al vaak en veel geschreven. In veel oude Kwartaalberichten van de KNNV-afd. Zoetermeer kunt u dat terug lezen. Het belang van biodiversiteit wordt door de jaren heen beter begrepen en dat is van groot belang als je je realiseert dat de risicospreiding van het leven zelf op het spel staat. De laatste decennia is de bewustwording zelfs in een stroomversnelling gekomen. De film 'De wilde stad' die onlangs in première ging laat op spectaculaire manier zien wat een stad als Amsterdam aan natuur te bieden heeft. Minder spectaculair maar wel bijna 10 jaar eerder, hebben we als KNNV-afd. Zoetermeer met behulp van vele sponsors de DVD 'Zoetermeer, een stad vol leven (biodiversiteit van een groeikern)' gemaakt.

Voorzitter Ies Voogd dankt Martin Melchers voor zijn verhaal over de Amsterdamse natuur in de Soete Aarde. (10 februari 1999)

Zelf ben ik ooit als gids ingehuurd om op safari te gaan in Den Haag om daar de stadsnatuur door een groep kunstenaars te (laten) ervaren. Ook voor deze expeditie gold het gezegde 'je ziet het pas als je het door hebt', hoewel die beroemde uitspraak toen nog niet gedaan was.

Toelichtingsbord kleine wildernis (Johan Vos).

Dat de stad qua biodiversiteit zo goed scoort is een kwestie van vergelijken. Vooral in vergelijking met het agrarisch productielandschap steekt de stad er met kop en schouders bovenuit, wat overigens niet altijd zo geweest is. In vergelijking met recreatieve landschappen ligt dit al wat genuanceerder. Natuurterreinen scoren lang niet altijd hoog als het om biodiversiteit gaat maar er is dan vaak wel sprake van bijzondere natuur en veel zeldzame soorten.

Dat de mogelijkheden voor een hoge biodiversiteit zo gunstig zijn heeft vooral te maken met de enorme ruimtelijke variatie die een stad nu eenmaal eigen is. Hier moest ik aan denken toen ik las over een Indiase ingenieur, Shubhendu Sharma, die uitlegt hoe je met een bos in de stad de biodiversiteit kunt verhogen. Je kunt zo'n bos 'kweken' op de plek waar je woont. Deze biodiverse minibossen met inheemse soorten creëer je door de grond met microben en biomassa te bewerken om zo het natuurlijke groeiproces aan te jagen. Volgens deze ingenieur is het mogelijk om een 100 jaar oud bos in slechts 10 jaar op te kweken. Dit alles komt op mij nogal onwettelijk over maar in essentie speelt ook in zijn plannen het vergroten van de ruimtelijke variatie een belangrijke rol.

Het eerste "Tiny forest" (kleine wildernis) in Zaandam (Johan Vos).

Het determineren van kranswieren uit de Benthuizerplas met Thea Spruit en Wouter Balster (20 juni 2008).

Wat schetste mijn verbazing toen ik las dat het IVN, met steun van de provincie Noord-Holland deze minibos-revolutie omarmt. Het ene na het andere minibosje, ook wel Tiny forest genoemd, wordt aangeplant en er zijn er momenteel al zeven. De Nederlandse opvatting van een Tiny forest is: een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren zo over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek.

De ambitie is om er binnen enkele jaren minstens honderd aan te planten! Dat het niet bij een vage ambitie blijft, bleek begin februari toen de projectleider van Nicolette van Dam namens de Postcode Loterij 1,8 miljoen overhandigd kreeg om deze ambitie waar te gaan maken.

De grote vraag is natuurlijk of en hoeveel het helpt om de biodiversiteit van de stad te verhogen. Samen met twaalf vrijwilligers heeft Fabrice Ottburg van Wageningen Environmental Research de eerste minibosjes, geplant in het Darwinpark in Zaandam in 2015, onderzocht. Zij hebben een jaar lang elke maand gekeken wat er voorkomt aan bomen, planten, bijen, amfibieën, vogels en kleine zoogdieren. Verder zijn vijftien tapijttegels neergelegd die elke maand werden opgetild om te kijken wat zich eronder bevond. De eerste resultaten zijn hoopgevend, er zijn gedurende het eerste jaar vertegenwoordigers van dertig soortgroepen gevonden, ook is de kwaliteit van de bodem in relatief korte tijd flink verbeterd! De bedoeling is verder dat er aan deze bosjes ook educatieve projecten worden gekoppeld. Naast de natuurspeelbossen is er weer een nieuwe manier bij gekomen om kinderen op speelse wijze te leren over natuur en biodiversiteit.

Eén van de tapijttegels die maandelijks wordt opgelicht (Johan Vos).

Geneeskrachtige planten in het Buytenpark

Joke de Ridder en Winny Koelé

Het tweede stukje in een serie van 4 over de geneeskrachtige bomen, heesters en kruiden die we in het Buytenpark hebben ontdekt tijdens onze excursie (van het IVN, werkgroep geneeskrachtige en eetbare planten) in juni 2017.

Gewone Braam (*Rubus fruticosus*)

Rubus fruticosus betekent letterlijk 'stekende struik'. Braam bevat Vitamine A en C en de mineralen IJzer, Calcium en Fosfor. Werkt daardoor aanvullend bij verminderde weerstand, zoals beginnende verkoudheid, griep en keelontsteking. Braam helpt bij alle mogelijke infecties en ziektes die samenhangen met vervuiling in ons lichaam. Hij stimuleert de nieren, reinigt de darmen en activeert het hele organisme. Braam helpt nierstenen te vergruizen en af te voeren.

Gewone braam (Johan Vos)

Bij ontstoken tandvlees en aften kan men met een sterk aftreksel van Braam spoelen.

Werkt op het bloed: bloedreinigend, wondreinigend en wondhelend.

Voor thee en tinctuur wordt het volwassen blad gebruikt.

De thee is als ontbijtthee erg smaakvol.

Bij bloedende wonden kan men direct een gekneusd blad op de wond wrijven. De rijpe, heerlijke bessen in de nazomer bevatten veel Vitamine C.

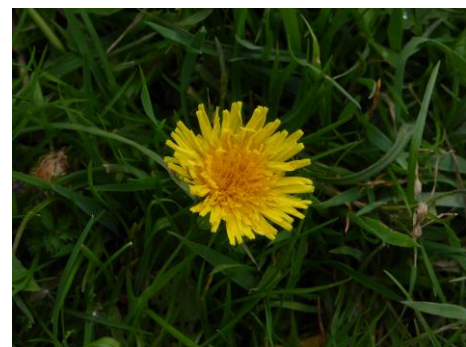

Grote brandnetel (Fred Reeder)

Grote Brandnetel (*Urtica dioica*) is een heel bekende geneesplant. Het bevat veel vitamines en mineralen en het reinigt het lichaam via de lever en de nieren. Goed te gebruiken voor een goed herstel na ziekte, en bij onzuivere huid zoals acne. Het kan ook helpen tegen hooikoorts omdat in de brandharen een histamine-achtige stof zit. Oogst de jonge blaadjes.

Paardenbloem (*Taraxacum officinale*)

In het voorjaar kan het jonge blad als sla gegeten worden. De bloemen en de bloemknoppen zijn zeer geschikt om thee van te maken. Door de vele vitamines en mineralen heeft de plant een versterkende werking. De bitterstoffen werken stimulerend op de spijsvertering. Vooral in het voorjaar wordt

Paardenbloem (Fred Reeder)

Onder leiding van Peter van Wely op safari
in het Westerpark (14 augustus 2005)

deze plant ingezet om zijn reinigende werking op de stofwisseling.

Sinds eeuwen worden de bloemen gebruikt om wijn en bier van te maken.

Van het VleermuisPlatformZoetermeer

Johan Vos

Op donderdag 22 maart 2018 was het 8ste landelijke vleermuizencongres georganiseerd door de WSE (Werkgroep voor Stedelijke Ecologie). Nadat het eerste in 2011 in Zoetermeer plaats vond was dit keer Tilburg aan de beurt. Voor zo'n 130 vleermuisdeskundigen gaf Marga van der Tol In een prachtige theaterzaal van een oud klooster een mooi overzicht van wat het Zoetermeese

VleermuisPlatformZoetermeer.nl

Het word weer lekker warm,
de vleermuizen gaan weer vliegen

14 april 2018
Start het
vleermuisseizoen

We organiseren een middag met diverse sprekers
en een informatiemarkt.

13.00 tot 17.00
Stadsboerderij de Weidemolen
[Burgemeester Middelberglaan 2, 2721 DX
Zoetermeer](mailto:burgemeester.Middelberglaan.2.2721.DX@zoetermeer.nl)

VleermuizenPlatform tot nu toe tot stand heeft weten te brengen en wat de wensen en plannen voor de toekomst zijn. Dat het platform dit jaar 5 jaar bestaat was een mooie bijkomstigheid. Haar

enthousiaste verhaal inspireerde in elk geval vele aanwezigen.

De KNNV aanwezig op de "Dag van het park" (30 mei 2010)

Hieronder de activiteiten van het Platform voor het eerste half jaar samengevat. Op 14 april a.s. is de officiële start van het vleermuisseizoen met een feestelijke middag (13.00 – 17.00 uur) in stadsboerderij 'de Weidemolen', burgemeester Middelberglaan 2, Zoetermeer.

Er zijn die middag diverse sprekers en er is ook een informatiemarkt.

De mensen van het Vleermuisplatform komen elke dinsdag bij elkaar. Bij goed weer gaan ze naar buiten en als het slecht weer is worden de metingen uitgewerkt. Om het meten (ook wel vleren genoemd) goed onder de knie te krijgen is het aan te raden om als geïnteresseerde eens een tijdje met de mensen van het Vleermuisplatform mee te lopen. Het hele seizoen door zijn er gebiedsinventarisaties en excursies, waarbij gekozen kan worden tussen meten per fiets, auto of te voet.

Marga van der Tol tijdens haar presentatie in Tilburg (Johan Vos)

Daarnaast loopt het bathopper-programma, waarbij de bathopper van tuin naar tuin of balkon hopt, gewoon door. Voor dit programma worden vooral inwoners van Oosterheem en Rokkeveen gezocht.

Ook dit jaar wordt, naar aanleiding van de bathoppermetingen uit 2016, gericht gezocht naar kraamkolonies. Intussen zijn de eerste waarnemingen van dit jaar al weer binnen. Op 27 mei, tijdens de Westerparkdag is het platform aanwezig met een kinderknutseltafel waar kinderen vleermuisjes kunnen komen maken.

Op 5 juni is er een basiscursus vleermuizen herkennen voor beginners en op 10 juli een cursus vleermuisgeluiden herkennen voor gevorderden. Voor deze cursus wordt een batlogger gebruikt en het programma batexplorer. Geïnteresseerden kunnen zich melden via een aanmeldingsformulier dat u vindt op: www.VleermuisplatformZoetermeer.nl

Nieuwe Provinciale natuurwetgeving

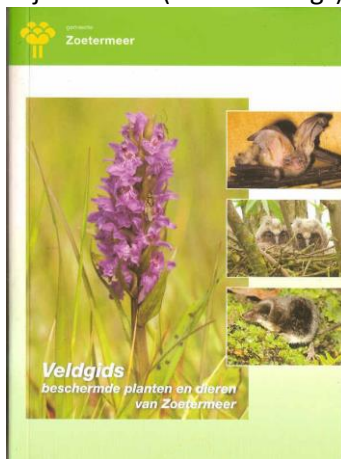
Johan Vos

Sinds 1 jan. 2017 is de nieuwe wet natuurbescherming van kracht. De gevolgen van deze wet zijn o.a. dat het Rijksnatuurbeleid naar de provincies is overgeheveld en dat het accent van passieve naar actieve soortbescherming is verschoven. De nieuwe wet vervangt o.a. de Flora en faunawet van 2002. De Zoetermeerse gedragscode voor het zorgvuldig handelen bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting is gebaseerd op de wet van 2002. Dat geldt ook voor de "Veldgids beschermde planten en dieren van Zoetermeer". De gedragscode is in 2015 voor nog eens 5 jaar goedgekeurd en blijft dus gelden tot juli 2020. Tot dan verandert er niets in Zoetermeer.

Kluwenklokje werd in 2011 in Zoetermeer waargenomen. (Johan Vos).

Voor na 2020 is het van belang hoe de provincie Zuid-Holland zijn soorten (beschermings) beleid vorm geeft. Als eerste stap heeft de provincie een soortenlijst

Veldgids Zoetermeer (2011)

gepubliceerd met 30 zogenaamde iconsoorten en een lijst met een paar honderd begeleidende soorten. Het idee is dat de iconsoorten een goede natuurkwaliteit indiceren en dat daar veel andere soorten van profiteren. Wat de planten betreft is nog niet helemaal duidelijk wat precies bedoeld wordt met de rietorchis(groep) en de Wilde hyacinth (stinzenplanten). Voor de rest betreft het soortenbeleid diersoorten.

Op de lijst met begeleidende soorten komen nogal wat oude bekende voor uit de Zoetermeerse veldgids, waaronder zo'n 70

plantensoorten. Wat zeer algemeen voorkomende soorten als Harig wilgenroosje, Moerasspirea en Rode klaver op deze lijst te zoeken hebben is mij echter een raadsel.

Excursie 'Huis te Werve' in Rijswijk met Thea Veelenturf als gids (1996).

Wat het actief beschermen betreft kan er subsidie aangevraagd worden voor activiteiten gericht op een uitvoeringsproject, dient maximaal 30% van het budget besteed te worden aan onderzoek en voorlichting en moet er een plan van aanpak geleverd

worden.

Verder meldt de provincie dat het nieuwe soortenbeleid “netwerkend” vorm zal krijgen. We houden u op de hoogte. De plantensoorten die in Zoetermeer (kunnen) voorkomen en (passieve) bescherming genieten onder de nieuwe wet natuurbescherming zijn: Blaasvaren, Schubvaren, Kluwenklokje, Muurbloem, Kleine wolfsmelk, Rood peperboompje, Stijve wolfsmelk en Wilde ridderspoor, waarvan de eerste twee tot nu toe niet in Zoetermeer zijn waargenomen. De status van soorten als Rood peperboompje (wellicht een zaailing afkomstig van een tuinstruik), Muurbloem (verwilderde tuinplanten?) en Wilde ridderspoor (aan het onderscheid met Tuinridderspoor is tot nu toe weinig aandacht geschonken) staat, wat mij betreft ter discussie. Dat geldt in mindere mate ook voor Kluwenklokje.

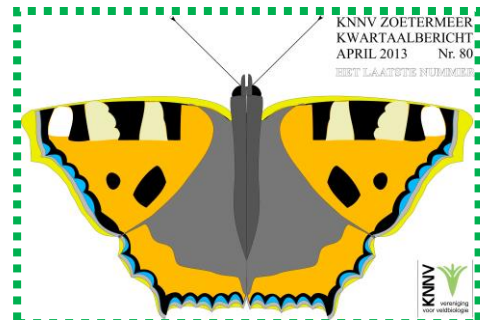

Wilde ridderspoor (Tilly Kester)

Tenslotte

Links Taeke en Johan op 4 april 2013 bezig met de laatste aflevering van het KNNV-Kwartaalbericht (rechts het resultaat)

De krokusjes kondigden het zwanen in de Benthuiserplas verkleumde reiger kan weer naar iets lekkers. Voor de weer spannende tijden aan. jaar waarin in ons kwartaal het wel en wee van de we nu al weer voor het 6^e jaar

voorjaar aan waarbij de weer de ruimte kregen. De in de sloten op zoek gaan natuurliefebbers breken Net als in de afgelopen 25 bericht werd verhaald over Zoetermeerse natuur zullen proberen u op de hoogte te

houden van de Zoetermeers natuur. (foto's Fred Reeder)

Open

Zouden onze ogen zich eindelijk openen,
nu die van het laatste Noordelijke witte neushoornmannetje
voor eeuwig gesloten zijn?

Want al kunnen we straks naar Mars,
worden we 1000 jaar en spelen we God zoals we
nooit eerder speelden.

Dit verlies is definitief.

M.

Samenstelling: Johan Vos en Fred Reeder

Lay-out: Fred Reeder

Met dank aan. Joke de Ridder, Winny Koelé, Henk Lubberding, Johan Vos en Fred Reeder

Volgende Nieuwsbrief

De volgende nieuwsbrief zal 1st helft van juli 2018 verschijnen.

Kopij van de leden voor de nieuwsbrief voor 26 juni 2018 richten aan het e-mail adres van [Fred Reeder](#).

Reacties op deze nieuwsbrief gaarne via e-mail richten aan de KNNV Zoetermeer.